

RO Fallenius Sanna-Helena(MMM),
Lampinen Risto

14.05.2020

Asia

Maatalous- ja kalastusministereiden epävirallinen videokokous 13.5.2020

Kokous

Maatalous- ja kalastusministereiden videokokous 13.05.2020

Maatalous- ja kalastusministerit kokoontuivat 13.5.2020 toiseen videokokoukseen keskustelemaan COVID-19 -pandemian vaikutuksista EU:n maatalous- ja kalastussektoreille. Ministerit jakoivat näkemyksiä erityisesti komission tekemistä toimenpiteistä vaikutusten lieventämiseksi. Toimilla on pyritty mm. vakauttamaan maatalousmarkkinoiden ja kalastus- ja vesiviljelytuotteiden markkinoiden epätasapainoa ja helpottamaan tiettyjen yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) ja Euroopan meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) sääntöjen soveltamista.

Ministerit kiittelivät komissiota nopeista toimista ja totesivat, että kriisi ei ole ohi ja tilannetta tulee seurata tarkkaan. Enemmistö jäsenmaista korosti, kuinka tärkeää on nyt huolehtia vahvasta maatalouspolitiikasta ja sen rahoituksesta. Komission MFF-paketissa esittämiä CAP:n budjettileikkauksia on erittäin hankala perustella tässä tilanteessa. Yli puolet jäsenmaista peräänkuulutti laajempia markkinatoimia, kuten yksityisen varastoinnin tuen laajentamista vasikanliha-, siipikarja- ja sianlihasektoreille. □Kriisivarauksen avaaminen ei noussut suureen rooliin vastauksena kriisitoimenpiteiden rahoittamiseen eikä siitä ollut yksimielisyyttä jäsenmaiden välillä. □Suurin osa maista piti tervetulleena komission muutosehdotusta maaseutuasetukseen. Jäsenmaat olivat kuitenkin jakaantuneita siinä, kuinka asetusmuutos auttaa akuutissa kriisissä ja eräät maat toivoivat sille laajempaa soveltamisalaa.

Jäsenmaat olivat tyytyväisiä pj:n ja komission toimiin EMKR:n ja kalatalouden tukien osalta edellisen videokonferenssin jälkeen. Kaikki jäsenmaat korostivat, että kalamarkkinoilla on yhä merkittäviä ongelmia, vaikka hintojen lasku näyttää tasaantuneen ja kalastustoiminta on tietyiltä osin jo elpymässä.

Puheenjohtajamaa ilmoitti kokouksessa, että he joutuvat valitettavasti perumaan epävirallisen ministerikokouksen vallitsevan tilanteen vuoksi. Seuraava ministereiden videokokous pidetään kesäkuun toisella viikolla. □□

Puheenjohtajamaa Kroatia totesi avauspuheenvuorossa, että sitten maaliskuun ensimmäisen videokokouksen 25.3.2020 on tapahtunut paljon niin EU-tasolla kuin kansallisesti. Useita

toimenpiteitä on otettu käyttöön tilanteen helpottamiseksi niin maatalous- kuin kalastussektoreilla. Sektorit ovat osoittaneet kriisinkestävyytensä vaikeuksista huolimatta.

Puheenjohtaja viittasi avauspuheenvuorossaan myös tiistaina 12.5.2020 60 vuotta täyttäneeseen maatalouden erityiskomiteaan, jolla on ollut tärkeä rooli vahvan CAP:n rakentamisessa. CAP:n ansiosta EU:n kansalaiset voivat nauttia kriisinkestävästä ruokaketjusta ja korkealaatuisista tuotteista.

Pj kertasi vielä tausta-asiakirjassakin kootusti esitetyt komission toimet kriisin helpottamiseksi. Jo huhtikuussa julkaistujen toimenpiteiden jatkoksi komissio julkaisi 4.5.2020 kattavan paketin markkinatilanteen tasapainottamiseksi ja muutama päivä sen jälkeen komissio antoi maaseutuasetuksen muutosehdotuksen. Pj totesi arvostavansa jäsenmaiden halua tukea maaseutuasetuksen muutosta, vaikka ne eivät itse hyötyisi siitä. Pj:n mukaan tällaista solidaarisuutta tarvitaan kriisiaikoina. Pj vetosikin jäsenmaihin, että asetuksesta päästäisiin yhteisymmärrykseen nopeasti ja päästäisiin aloittamaan neuvottelut Euroopan parlamentin kanssa.

Pj totesi, että EU:n yhteinen kalastuspolitiikka ja edellisen videokonferenssin jälkeen tehdyt nopeat muutokset ovat osaltaan tukeneet alan kykyä sopeutua muutokseen ja toistaiseksi myös kalatuotteita on ollut hyvin kuluttajien saatavilla. Markkinat ja kalastus näyttävät vähitellen sopeutuvan tilanteeseen.

Pj kertasi vielä tausta-asiakirjassa esitetyt kysymykset:

- Näettekö, että esitetyt ja hyväksytyt toimenpiteet EU:n maataloussektorille COVID-19-taudin aiheuttamien vaikutusten vastaamiseksi ovat tehokkaita ja riittäviä? Onko teidän mielestänne muita toimenpiteitä, joita pitäisi harkita? Jos kyllä, niin miten ehdottaisitte, että nämä toimet rahoitetaan?*
- Miten COVID-19-kriisiin liittyvä tilanne on kehittynyt kalastus- ja vesiviljelyalalla edellisen virallisen videokonferenssin jälkeen? Onko jotain mitä ministerit haluaisivat kertoa nykyisten EMKR-ohjelmien toimeenpanosta äskettäisten COVID-19-kriisiin liittyen tehtyjen muutosten valossa?*

Kokouksen alussa puheenvuoron sai Euroopan maataloustuottajien ja –osuuskuntien kattojärjestö Copa-Cogecan pääsihteeri Pekka Pesonen, joka poistui keskustelun alettua linjoilta. Pesonen korosti puheenvuorossaan tarvetta laajemmille toimille, kuten vasikanlihan ja siipikarjanlihan yksityisen varastoinnin tukemiselle sekä hedelmä- ja vihannessektoreiden ja viinin laajemmalle tukemiselle. Pesonen totesi, että Copa-Cogeca ei halua avata kriisivarausta, koska se tarkoittaisi sitä, että viljelijät itse rahoittaisivat kriisitoimenpiteet. Pesonen korosti, että tarvitaan yleisesti lisää varoja kriisin hoitamiseksi ja viljelijöiden tasapuolista kohtelua. Hänen mukaansa CAP yksin ei riitä tämänkokoisen kriisin hoitamiseen.

Komissaari Sinkevicius ilmaisi tyytyväisyytensä siihen, että komissio pystyi muutamassa viikossa vastaamaan edellisessä ministereiden videokokouksessa esitettyihin jäsenvaltioiden keskeisiin tarpeisiin. Hän kiitti kalastuksen, vesiviljelyn ja jalostusteollisuuden toimijoita, jotka ovat onnistuneet pääosin turvaamaan kalatuotteiden saatavuuden merkittävistä markkinoiden häiriöistä ja hintojen laskusta huolimatta. Komission tietojen mukaan hintojen lasku on pysähtynyt tai hidastunut merkittävästi viime viikkoina ja kalastustoiminta on hitaasti elpymässä. Korona-toimenpiteiden toimeenpano on seuraava haaste ja komissio on valmis tukemaan jäsenmaita, jotta merkittäviä taloudellisia vaikeuksia kohdannutta kalatalousalaa pystytään tukemaan mahdollisimman tehokkaasti ilman tarpeettomia viivytyksiä ja byrokratiaa.

Komissaari Wojciechowski totesi, että maaliskuisessa videokokouksessa oli suurempi huoli tuotantopanosten ja ruuan riittävyyden varmistamisesta, mutta nyt on varmistettu, että terveyskriisistä ei tullut ruokakriisiä. Ruokaketju toimii ja tuottaa korkealaatuista ruokaa. Komissaari totesi, kuinka selväksi koronakriisi on tehnyt ruokaturvan tärkeyden. EU:n maataloussektori on osoittanut kriisinsietokykynsä, mutta toki vaikutukset ovat vaihdelleen sektoreittain. Komissaari kertasi komission esittämät toimet aina valtiontuen joustoista, CAP:n toimeenpanon joustoihin ja markkinatoimiin. Komissaari totesi, että paljon on vielä tehtävä tilanteen helpottamiseksi ja komissio seuraa tarkasti tilanteen kehittymistä. Komissaari totesi olevansa tietoinen, että markkinatoimien paketti ei kata kaikkia sektoreita, kuten vaikka siipikarjasektoria. Komissaari totesi kuitenkin olevansa tyytyväinen, että sektori on sopeuttanut tuotantoaan. Komission piti markkinapakettissaan keskittyä sektoreihin, jotka ovat monelle jäsenmaalle tärkeitä ja isoimmista ongelmista. Komissaari viittasi myös tuoreeseen maaseutuasetuksen muutosehdotukseen ja sanoi, että he pyrkivät löytämään kaikki keinot tilanteen helpottamiseksi. Komissaari lupasi, että komissio hyväksyy maaseudun kehittämisohjelmien muutokset pikaisella aikataululla. Lopuksi komissaari viittasi myös kriisivaraukseen ja totesi, että jotkut ovat halunneet sen avaamista. Viljelijöiden ei kuitenkaan tulisi maksaa kriisistä ja aikataulu kriisivarauksen käyttöönotolle on hankala, sillä maatalouden budjettivuosi päättyy jo 15.10.2020.

Suomi kiitteli omassa puheenvuorossaan komissiota toimista ja piti niitä toivottuina ja oikea-aikaisina. Suomi totesi kuitenkin, että CAP:n sääntöjen joustoissa olisi voinut mennä vieläkin pidemmälle. Esimerkiksi eläintukien valvontasäännöissä ja eläinten tunnistamista koskevista säännöistä joustavuutta oltaisiin kaivattu enemmänkin. Lisäksi viherryttämistuen ekologisilta aloilta pitäisi mahdollistaa rehun korjuu jo kesän aikana. Suomi myös muistutti, että kaikilla jäsenmailla ei ole käyttämättömiä varoja maaseudun kehittämisohjelmassa, jotta ne voisivat hyötyä komission asetusmuutoksesta. Suomi korosti kuinka tärkeää vahva rahoitus CAP:lle ja erityisesti II pilarille on. Lisäksi tämän hetkinen tilanne tulee ottaa huomioon pitkän aikavälin pohdinnassa niin Pellolta pöytään- kuin biodiversiteetti -strategioissa. Myös metsien kestävä hoito ja käyttö on huomioitava EU:n tulevassa biodiversiteettistrategiassa. Suomi korosti, että kalataloudessa tulee taata sekä EU:n että kansallisen tuen riittävyys, jotta pandemian aiheuttamia merkittäviä menetyksiä voidaan kompensoida riittävästi.

Ministerit eivät olleet enää niin yksimielisiä kuin maaliskuun kokouksessaan maataloussektoria koskevien toimien riittävyydestä ja lisätoimista. Sinänsä kaikki jäsenmaat kiittelivät komissiota nopeista toimista ja olivat samaa mieltä, että kriisi ei ole ohi ja tilannetta tulee seurata tarkkaan. Enemmistö jäsenmaista korosti Suomen tapaan, kuinka tärkeää on nyt huolehtia **vahvasta maatalouspolitiikasta ja sen rahoituksesta**. CAP:n rahoitusleikkauksia on erittäin hankala perustella tässä tilanteessa. Eräät maat kritisoiivat myös tälle vuodelle arvioitua korkeaa rahoituskuriprosenttia (4,1%). Maatalous ja ruokasektori auttavat koko EU:ta elpymään kriisistä.

Yli puolet jäsenmaista peräänkuulutti laajempia **markkinatoimia**, kuten **yksityisen varastoinnin tuen** laajentamista vasikanliha-, siipikarja- ja sianlihasektoreille. Muutama maa halusi laajentaa myös jo yksityisen varastoinnin tuen piirissä olevien sektoreiden tuotekattea esimerkiksi UHT-käsiteltyyn maitoon. Pari jäsenmaata ei ollut tyytyväinen juuston yksityisen varastoinnin kiintiöihin.

Muutama jäsenmaa halusi ottaa käyttöön samankaltaisia tukitoimia esimerkiksi hedelmä- ja vihannessektorille ja maitosektorille kuin Venäjän vientikiellon aikaan (suorat tuet tuottajille). Viinintuottajamaat halusivat sektorinsa tueksi myös uutta rahaa eikä vain nykyisten ohjelmien varojen uudelleenkohdentamista. Sama toive nostettiin esiin myös hedelmä- ja vihannessektorin kohdalla. Viiniala on viinimaiden mukaan jo valmiiksi vaikeuksissa Airbus-kiistan takia. Muutama maa halusi maidontuotannon rajoittamisen EU:n laajuisesti toimenpiteeksi.

Kriisivarauksen avaaminen ei noussut suureen rooliin vastauksena kriisitoimenpiteiden rahoittamiseen. Sitä vastustivat selväsanaisesti muutamat maat ja suurin osa mainitsi sen avaamisen vain viimeisenä keinona. Vain yksi maa suositti toimien rahoittamista kriisivarauksesta. Muutama maa nosti esiin kuinka tärkeää olisi nyt löytää kriisirahoitusta akuuttiin tilanteeseen maatalousbudjetin ulkopuolelta. Rahoitusta voitaisiin ohjata sektoreilta, jotka eivät ole kärsineet kriisistä.

Suurin osa jäsenmaista piti tervetulleena komission **muutosehdotusta maaseutuasetukseen**. Jäsenmaat olivat kuitenkin jakaantuneita siinä, kuinka asetusmuutos auttaa akuutissa kriisissä. Jakolinja kulki odotetusti siinä, kuinka hyvin maaseudun kehittämisen varat on jo käytetty kussakin maassa. Maille, joiden maaseudun kehittämisen varat on jo käytetty, ei ole kovinkaan paljon apua mahdollisuudesta uudelleen kohdentaa varoja. Maat olivat kuitenkin valmiita hyväksymään asetuksen, kunhan pysytään komission esityksen rajoissa. Osa maista halusi nostaa tuen 2 %:iin maaseuturahastosta maaseudun kehittämisohjelmaan myönnettävästä kokonaisrahoituksesta, yksi maa jopa 5 %:iin. Lisäksi muutamat maat halusivat nostaa tilakohtaista tuen määrää ja pidentää tuen maksuaikaa. Muutama maa pyysi joustoja myös LEADER-rahoituksen uudelleenkohdentamiseen.

Moni jäsenmaa halusi lisää joustoja Suomen tapaan **valvontoihin**. Erityisesti eläinvalvontoihin ja eläinten rekisteröinnin sääntöihin haluttiin joustoa. Viljelijöiden tulee nyt keskittyä olennaiseen eikä byrokraatiaan. Tukien maksun ei pitäisi myöskään viivästyä valvontojen vuoksi.

Muutama maa nosti myös esille tarpeen maksaa korkeampaa **tuotantoon sidottua tukea** vaikeuksissa oleville sektoreille.

Osa maista korosti erityisesti **sisämarkkinoiden toimivuutta ja reilua kilpailua** jäsenmaiden välillä. Koronakriisi on ennen kaikkea yhteinen kriisi ja muutaman jäsenmaan mielestä valtiontuet eivät saisi tässä tilanteessa korostua vaan tarvitaan EU-tason rahoitusta ja toimia. Muutama maa nosti toisaalta esiin de minimis-tuen ylärajan nostamisen 100 000 euroon.

Muutama maa nosti esiin myös kuinka hyvin tilanne osoittaa huoltovarmuuden tärkeyden. Kriisistä on otettava oppia myös vapaakauppaneuvotteluihin.

Euroopan vihreän kehityksen ohjelma ja siihen liittyvät biodiversiteettistrategia ja Pelloilta pöytään -strategia nousivat Suomen puheenvuoron lisäksi muutamassa muussakin puheenvuorossa. Strategiat olisi otettava huomioon CAP:n rahoituksessa. Yksi maa toivoi strategioiden lykkäämistä.

Jäsenmaat olivat tyytyväisiä pj:n ja komission toimiin **EMKR:n ja kalatalouden tukien** osalta edellisen videokonferenssin jälkeen. Kaikki jäsenmaat korostivat, että kalamarkkinoilla on yhä merkittäviä ongelmia, vaikka hintojen lasku näyttää tasaantuneen ja kalastustoiminta on tietyiltä osin jo elpymässä. Monet arvioivat, että hinnat jäävät alhaiselle tasolle pitkäksi aikaa. Usea jäsenmaa totesi, että markkinahäiriöiden takia kalastustoiminta on vähentynyt merkittävästi, eikä useita kalastuskiintiöitä siten hyödynnetä täysimääräisesti tänä vuonna. Tästä johtuen tältä vuodelta tulisi voida siirtää käyttämättömiä kalastuskiintiötä normaalia 10%:ia enemmän ensi vuodelle. Usea jäsenmaa myös totesi, että EMKR:n tuet on joko täysin tai lähes kokonaan jo sidottu, eikä näillä jäsenmailla ole siten merkittävää hyötyä EMKR:n uusista tukimahdollisuuksista. Usea maa totesikin, että tässä tilanteessa tarvittaisiin lisää EU- ja kansallista rahoitusta. Yksi mahdollisuus olisi sallia jäsenmaiden käyttää ennakkoon uuden ohjelmakauden 2021-27 varoja.

Komissaari Sinkevicius totesi vastauksessaan, että kalastuskiintiöiden vuosittaisen jouston osalta ei ole vielä mahdollista arvioida hyödyntämisastetta, mutta hän ilmaisi komission olevan valmis harkitsemaan tarvittavia joustoja. Lisärahoitustarpeen osalta hän ei ollut toiveikas ja totesi sen edellyttävän MFF-kehityksen avaamista mikä on vaikea harjoitus. Hän lisäsi, että jäsenmailla on yhä

nykyisessä EMKR:ssa käyttämättömiä varoja yhteensä 2,2 mrd euroa, jotka voidaan käyttää korona-kriisin vaikutusten lievittämiseen.

Komissaari Wojciechowski kiitteli jäsenmaita positiivisesta suhtautumisesta markkinoiden tukipakettiin. Komissaari totesi monen maan pitävän pakettia oikeansuuntaisena, mutta lisätoimia kaivattiin monessa puheenvuorossa. Komissaari oli yhtä mieltä siitä, että enemmän olisi voinut vielä tehdä, mutta komissio oli valinnan edessä, sillä kaikkia sektoreita ei pystytty tukemaan ensimmäisestä paketista. Komissaari lupasi, että komissio seuraa tarkkaan tilannetta ja arvioi jäsenmailta saatuja esityksiä. Komissaarin mukaan kriisi on liian suuri vain EU-tuella ratkaistavaksi ja sen vuoksi komissio ehdotti joustoja valtiontukiin. Komissaari kiitti myös tuesta maaseutuasetuksen muutokselle. Hän muistutti, että 1 % varoista vastaa vajaata miljardia euroa. Toki kaikilla ei ole sitä mahdollisuutta käyttää, mutta komission tavoitteena on käyttää kaikki käyttämättömät varat.

Komissaari totesi komission puolustavan yhteisiä sisämarkkinoita. Esimerkiksi vientikiellot ja hankaluudet kuljetuksissa rajoilla eivät ole hyväksyttäviä. Komissaari kiitteli myös jäsenmaiden toivetta vahvempaan CAP:n budjettiin. Komissaarin mukaan MFF-ehdotuksen muutoksesta käydään paraikaa viimeisiä neuvotteluita. Kun ehdotus annettiin vuonna 2018, oli tilanne hyvin erilainen. Ehdotus annettiin ennen Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa ja koronakriisiä. Komissaarin mukaan kriisistä on otettava ja otettava se huomioon myös rahoituskehityksissä.

Komissaari totesi, että CAP:n kriisimekanismeja on kehitettävä, jotta ne vastaavat paremmin kriisitilanteisiin. Viljelijöiden suorista tuista leikkaaminen ei ole hyvä konsepti kriisivarauksen keräämiseksi. Tulevalla kehyskaudella varauksen pitäisi olla itsenäinen ja erillään suorista tuista.

Puheenjohtaja totesi lopuksi kirjanneensa tarkasti jäsenmaiden näkemykset tarvittavien lisätoimenpiteiden osalta. EU:n maatalous- ja kalastussektorit ovat osoittaneet kriisinsietokykynsä ja pystyneet takaamaan kansalaisille ruokaturvan. Puheenjohtaja totesi, että suurin osa jäsenmaista peräänkuulutti enemmän toimia, kuten valvontojen joustoja ja eri sektoreiden markkinatoimia. Komission tulee seurata tarkkaan tilannetta ja kriisistä on otettava oppia ja huomioitava se vahvempaa budjettina.

Kokouksen lopuksi puheenjohtajamaa totesi, että vallitsevan tilanteen vuoksi he joutuvat valitettavasti perumaan epävirallisen ministerikokouksen, joka oli suunniteltu pidettävän Kroatiassa touko-kesäkuun vaihteessa. Seuraava ministereiden videokokous pidetään kesäkuun toisella viikolla ja aihe on sillä kertaa strategisempi ja keskustelusta odotetaan kauaskatseisempaa.

Suomen edustajat

Ministeri Leppä, ea Haapaniemi, ea Säkkinen, Kaila, Valonen, Lampinen, Orasmaa, Fallenius, Hirvonen, Kahilampi, Ruuskanen; Kentala-Lehtonen VNK; Kivimäki, Rönty, Kytölä, Vilhunen, Hörman, Jurmu EUE

Asiakirjat

WK 4828/2020 (Puheenjohtajamaan tausta-asiakirja)

Liitteet

Viite

Asiasanat	jaosto kalastus (EU 17), jaosto maatalous- ja elintarvike (EU 18), maatalouden erityiskomitea, maatalouden markkinajärjestelyt, maatalous, maatalous- ja kalastusneuvosto, kalastus
Hoitaa	MMM
Tiedoksi	ALR, EUE, LUKE, RUOKA, SM, STM, TEM, TULLI, UM, VM, VNK, VTV, YM
